

Hjälparbete godkänt som del av ST-utbildning

Det har blivit lättare för läkare som vill jobba med hjälparbete utomlands att få detta godkänt som en del av specialistutbildningen. ST-läkare som arbetat för Läkare utan gränser har såväl fått förberedande kurser godkända som själva arbetet – trots bristen på handledning.

II Utlandsuppdrag har tidigare godkänts om läkaren haft handledning, men en ändring tycks vara på gång. Flera kliniker har, eller överväger att, inkludera arbete för Läkare utan gränser som gjorts under ST-blocket, även om handledning saknats. Socialstyrelsen har redan godkänt ett sådant fall.

– Vi har jobbat länge för det här eftersom läkarna lär sig mycket både mänskligt och som läkare. Vi hoppas självklart att fler kliniker framöver intar samma välvilliga inställning. De konkreta fallen är dock resultatet av enskilda ST-läkare som varit driftiga, och vidsynta klinikchefer, säger Ann Lindstrand, ordförande i Läkare utan gränser.

För Sylf är handledning en hjärtefråga, och ordförande Ulrika Nilsson är något mer reserverad.

– I princip anser vi det nödvändigt med handledning under ST. Samtidigt är det inte definierat hur den ska se ut, och personligen tycker jag att det är rimligt att i vissa fall göra avsteg från denna princip, säger hon.

Ensam läkare på 50 sängplatser

Åsa Nyman har en ST-tjänst i gynekologi/obstetrik vid Huddinge universitetssjukhus och kom nyss hem från Sierra Leone. Hon var den enda läkaren på ett sjukhus med runt 50 sängplatser och fungerade under sex månader i praktiken som både sjukhuschef och läkare, med jourberedskap dygnet runt.

– Jag har lärt mig mer än vad jag någonsin kommer att göra under mina randningar. Jag känner mig tryggare när jag möter patienter som är flyktingar eller invandrare, och blir mindre stressad i pressade situationer, säger hon.

Beslutet om huruvida uppehållet ska få ingå i hennes block har ännu inte tagits, och i slutändan är det Socialstyrelsen som godkänner att kraven i specialistutbildningen är uppfyllda. Läkaren ska bland annat ha haft handledning, och specialistföreningarnas målbeskrivning ska vara uppfylld. Åsa Nyman hade en

överordnad medicinsk koordinator att rådfråga i Sierra Leone vid knepiga fall, men handledning var det inte frågan om. Det är dock inget hinder för att godkänna hela eller delar av uppehållet, menar sektionschefen för läkare under utbildning på KK vid Huddinge universitetssjukhus, Lennart Rosenborg.

– Det är första gången frågan är uppe, och den är inte helt enkel. Men erfarenheten som sådan kan också vara av värde eftersom hon haft mycket obstetrik. Det kan uppväga bristen på handledning. Dessutom behöver vi läkare med breda erfarenheter, så jag kan tänka mig att vi godkänner fler i framtiden, säger han.

Själv tycker Åsa Nyman att det vore rimligt att åtminstone delar av tiden tillgodoräknas.

– Bortsett från de kliniska erfarenheterna har jag också fått träning i ledarskap. Och här på sjukhuset är ledarskap ett prioriterat område, och en ledarskapsutbildning ingår i ST-blocken.

Hennes handledare och klinikledningen har redan godkänt hälften av den förberedande kursen på tolv veckor som Läkare utan gränser måste gå. Det är en akademisk kurs vid Uppsala universitet, fullt jämförbar med SK-kurserna som ingår i ett block, resonerade Åsa Nyman och bad klinikledningen att få delar av kursen tillgodoräknad. Förslaget inte bara gillades. Kliniken betalade också lön under halva perioden.

Godkänd utan handledare

Jerker Jonsson, nybliven infektionsläkare vid Huddinge universitetssjukhus,

fick sex månaders arbete för Läkare utan gränser på ett flyktingläger i Kenya godkänt i sin ST-utbildning. Först av handledare och verksamhetschef vid Huddinge universitetssjukhus, och nu av Socialstyrelsen.

– Jag var i Kenya innan jag hade fått min ST-tjänst. Jag arbetade mycket med infektioner och var ansvarig för ett tuberkulosprogram, så jag tycker det jag gjorde var relevant för min utbildning, säger han.

Men handledare hade han inte.

– Samtidigt arbetade han mycket självständigt och fick se många patienter som är sällsynta här hemma, så han har fått en väldig erfarenhet, säger Christina Jorup, överläkare på infektionskliniken på Södersjukhuset och handledare för Jerker Jonsson.

Claes Tollin, medicinalråd på Socialstyrelsen med ansvar för läkares legitimation och specialistbevis, berättar att myndigheten inte medvetet har ändrat policy i fråga om vad som kan ingå i ett ST-block. Utöver handledning finns i förordningen »Om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område« också ett krav om att tjänstgöringen ska vara planerad. Att godkänna tjänstgöring retroaktivt är alltså fel. Samtidigt menar Tollin att Socialstyrelsens bedömning ska vara praktisk och positiv.

– Om det läkarna gjort står i samklang med utbildningen litat vi som regel på verksamhetschefens bedömning.

FOTO: HANS PETTERSSON

Åsa Nyman har nyligen återvänt från Sierra Leone. Hon hoppas att tjänstgöringen där ska få ingå i hennes ST-block, men ännu har inte något beslut tagits.

Björn Ramel
frilansjournalist